

መጅልስ አምን ወለዛልም ቀራራቱ ድድ ኤረትሮየ
(11ይ ክፈል)

እብ ዶ/ር አሕመድ ሐሰን ድሕሊ

1-ምጅልስ አምን: “ክለን አንፋር ድወል: ናይለ ልጅነት ምጅልስ አምን ለቀረረው እሎም አንፋር አው መአሰሳት - ዱቅሪ ልግበእ ወእብ ወለት-ገበይ ለመሉኩ ናይ ማል ወብዕድ እቅትሳድያይ አርዛቅ: ምን እሊ ቀራር እሊ ለሐልፊ እተ አምዕል አው ዲብለ ገብእ ልግበእ ግራሁ: እንዴ ኢደንግር እግል ልጀምዳሁ በን” ብህል ዐለ።

ቀዳማይ: ምጅልስ አምን እብ እሱወ ሐቅቱ እግል ማልያይ ወናይ እቅትሳድ አርዛቅ ኤረትሮየ ለጀመድ?

ካልኣይ: ለምጅልስ አምን ለሀድግ እበም ለዐለ አፍራድ ከአፎ ሳቱ ናይ ማል ወእቅትሳድያይ አርዛቅ መልኮ ዐለው?

ሳልሳይ: ምጅልስ አምን: ለሰላዲሆም ለትጀመድ ኤረትሮዩን ምን ወምን ክምሰልቶም ክምሰል እለ ሳተ ምስዳር እግል ትትነሰእ እቶም ለወጥን እሰባት ሚ ክምሰልቱ እንዴ ኢልትአከድ: እግል ክለን አንፋር ድወል ናይ ማል ወእቅትሳድያይ አርዛቆም እግል ልጀምድ: ክምሰልሁመ ለከወነየ “ልጅነት” ዲብ ረአሰለ አፍራድ ቀራር እግል ትንሰእ መትሰኣሉ: ክምሰል እግል ዐረብየት ምቀደም ፈረስ ጸሚድ ለጅንሱ: ሐቆ ቀራር: እግል ቀራር እሰባት ለገብእ አሕዳስ አናደዮት ኢኮን ገብእ?

2. ዲብ ደንጎበ: ምጅልስ አምን: መዋዲት ኤረትሮየ እብ ትሉሉይ እግል ልታብዑ ክምቱ እንዴ አከድ: ኤረትሮየ እግል ቀራሩ ረፍደት ምንገብእ እግል ለአደቅቡ:

ትከብተቱ ምንገብኝ ህዩ እግል ለአርህዩ አው እግል ልሽጠቡ ክምሰል ቀድርቱ ሕቡር ለዐለ። ቀዳማይ፡- መባጥር ኤረትሮፕ ዋዴሕ፡ ራቴዕ ወባይንቱ ለዐለ። ኤረትሮፕ፡ እግል አግቡይ አስከቦት መሻክል ሶማል እቦ ከሰሰ፡ ረአዩ ዲብ ሸሬሕ ለጸንሐት ተ። ተአተላልዩ ህዩ ህሌት። ምናተ ዲብ ረአስ ሶማልዩን ረአዩ ለትቀሰብ ደውለት ኢኮን። ክምሰልሁመ ዲብለ ገብአ ልግበኝ ቴለል ዲብ ረአስ ምድር ወሸዐብ ሶማል እግል ልትቀሰቦ ኢትሰምሕ። ካልአይ፡- ምጅልስ አምን፡ ኤረትሮፕ እግል እሰባት ለአለቦ ሸክወት እግል ትትከቦት በ አስክ ብሂል ብጽሐቱ ዐቅሉ ክምሰል ሰሐተ ለለርኤ አዋይንቱ ለዐለ። እብ ገበይለ ኖሱ ለከወነዩ “ልጅነት ፈተሾት አሕዳስ” እንዴ ወደ እግል አከዶቱ ወድዩ ለዐለ ጀርቤመ ኢተዐወተ። ምጅልስ አምን እብሊ እንዴ ኢበጥር፡ ኤረትሮፕ ዲብ ቀድየት ሶማል ለትተበዐ ስያሰት ሐቆመ አተላሌተ ወሰክ መኔዕ እግል እብ ዶ/ር አሕመድ ሐሰን ድሕሊ ልትቀረር እተ ክምቱ፡ ሐቆመ መባጥረ ቀየረት ምስለ ዲብ ዐለም እስሕቡብ ለሀለ ናይ አሜሪካ ሞጅ እንዴ ትመቅረሐት መትኣታይ ዲብ ሶማል አዝመት ምኑ ምንገብኝ ህዩ ቀራሩ እግል ለትራቴዕ አው እግል ልሽጠብ ክምሰል ቀድር ሻሬሕ ዐለ። እሊ ልግበኝ ወሎሂ ላኪን ክሉ እብሊ ለተሌ አሰባብ ከብቴ ይዐለት እሉ።

1. ክለን ድወል እዲነ ክምሰሁመ ኤረትሮፕ፡ ዲብ ቀድየት ሶማል ልግበኝ ወብዕድ ቅደይ ራቴዕቱ ለልብላሁ መባጥር እግል ልንሰኣ ሐቅ ስያደት በን። እሊ ሐቅ እሊ ህዩ ዲብ ቤዕ ወሸረ ለለአቴ ኢኮን።

2. መንገፎ ወጠን፡ ሰላም ወወሕደት ሶማል ሕሽመት ስያደተ፡ ምስ ወጠንያይ አምን ኤረትሮፕ ሰላም ወአምን ቀር አፍሪቀ ዱቅሪ ዕላቀት ቡ። ሰበት እሊ ኤረትሮፕ ዲብ ረአስ ምድር ወሸዐብ ሶማል ታሪካይ፡ ስያሰያይ ወዐስከርያይ ጀሪመት ዲብ ጀሬ፡ ናይ መራቅባይ ዶር እግል ተአግዴ ኢትቀድር።

3. ኤረትሮፕ ምስል ሐው ሸዐብ ሶማል እግል ዕቁዳት ለለትጸብጠ ታሪካይት ወስያሰያይት ዕላቀት ሰበት በ፡ ዲብ ረአሱ፡ ምን እድንያይት ከሪጠት እግል አፍገሮቱ ወሀለዮቱ እግል ምስሐት ለለርኤ መብቅያይ ዋይዲብ ዲብ ጀሬ፡ ዲብ መጠሩ እግል ትብጠር ዋጅባ ቴ። ለቀድየት ክምሰል እለ ለትበሀለት ምን ገብአት፡ ምጅልስ አምን ቀራራቱ እብ ሰበት እለ ቀድየት እለ ወብዕድ ዲብ እዴ እዳረት አሜሪካ አስክለ እቦ ጸብጠተ ለዐለት ጊጊት ገበይ አተላላይ ምስል ወቀየ ወሰልጠተ ለልትጸገግ ምስል ጸበጥ ወደሚር ሚላቅ መነዝመት ምጅልስ ቅራን ለልትዐዳዌ ኢቃኑናይ ቀራራት ሓለፎት ኢገብኣ ምንገብኝ፡ ምን ጌጋታቱ እግል ልትሰየሕ እንዴ ቤለ ለለሐሰብ ወለ ምሮ ኢዐለ። ተሕሊል መባጥር አንፋር ድወል ምጅልስ አምን ዲብ ቀራር ዕልብ 1907 እግለ ዲብ ዮም 23 ዲሰምበር 2009 ድድ ኤረትሮፕ ለሐልፊ ቀራር ምጅልስ አምን ዕልብ 1907፡ ዐስር ሰለስ ደውለት ናይ ተእዩድ ክርን ሀበዩ እቱ።

ህቱ ህዩ፡ አሜሪካ፡ ብሪጣንያ፡ ቅብሊት አየርላንድ፡ ፈረንሳይ፡ ሩሲያ፡ ኡጋንዳ፡ ትርክ፡ ቩትናም፡ ክሮኤሽያ፡ ኮስታሪካ፡ ሜክሲኮ፡ ጃፓን፡ ቡርኪናፋሶ ወአውስትራልያ ተን። ክምሰልሁመ ሊብዩ ትትቃወም እት ህሌት ቻይና ላኪን ክርን ይህበት። ዲብ እሊ ክፋል እሊ በገ፡ ክል ደውለት ለሀብቱ ናይ ተእዩድ ልግበእ ወመቃወመት አው ክርን ኢሂበት አስባብ ክምሰል ረኤነ፡ በሊስ እግል ነህብ እቱቱ።

1-ሊብዩ

1 ለሐቱ እግል ቀራር ለትቃወመት ደውለት ሰበት ገብአት ሌጠ እንዴ ኢገብእ፡ ዲብለ ወክድ ለህይ ርኢስ እተሓድ አፍሪቀ ጸብጠት ሰበት ዐለት ቱ እበ እግል ነአሰብዴ ለሐራነ። ሳብት ወኪል ሊብዩ ዲብ መነዘመት ምጅልስ ቅራን ሰፊር ኢብራሂም ዑመር አደባሺ፡ መትቃወማይ መባጥር ደውለቱ ዲብለ ምጅልስ አምን ድድ ኤረትርዮ ለሓልፊዩ ቀራር ሸሬሕ ዲብ ህለ፡

2. “ሊብዩ፡ ዲብ ቀር አፍሪቀ መስኩበት፡ አምን፡ ወሰላም እግል ትትመደድ ዛይደት ንዩት በ።”

3. “ምጅልስ አምን ለሓልፊዩ ቀራር ሸእፍግ ወምን ሐቂቀት ለረሜ ክምቱ ሊብዩ ለተትአምን። መሻክል እግል አርሀዮት መኔዕ ሐል ኢኮን። ህቱ ለለሐድግ ኢፋሉታይ እንሳንያይት ሸንርብ ህዩ እግል ቴለል ቀር አፍሪቀ ለመክርህ ቱ። እግል ክሊነ እብ ገበይ እተሓድ አፍሪቀ፡ አሚን ዓም መነዘመት ምጅልስ ቅራን ወብዕዳም ነሺጥ እድንያይ ጃሃት እግል ንብጽሐ ለነሐዜ ሐል ህዩ እግል ልድበእ ምኒና ቱ”

4. “ክሉ ክምሰለ ለአምሩ ዲብ መጽእ ወሬሕ ጃንዋሪ፡ ሙእተመር ሜርሐት እተሓድ አፍሪቀ እግል ልግበእ ቱ። ዲቡ ህዩ መሻክል ቀር አፍሪቀ ወዶር ኤረትርዮ ዲብለ መንጠቀት እግል ልትህደግ እቡቱ። ዲብ ሙእተመር፡ አሚን ዓም መነዘመት ምጅልስ ቅራን አው ወኪሉ እግል ልሻርክ መስኢት ብነ። ሰበት እሊ፡ አዜ ለንትሃጌ እቡ ለህሌ ጋር ሐቆ ሙእተመር ሜርሐት እተሓድ አፍሪቀ ምን ልትረኤ ለሐሳ ቱ” 4. “ሊብዩ እግል ስኒን ለአተላለ ሀድፍ ኢዓድል መኔዕ ጋብአት ዐለት። ሰበት እሊቱ ህዩ ዲብ ረአስ ለገብአት አፍሪቅያይት ደውለት ለገብእ መኔዕ እግል ተአይድ ደሚረ ለልትከበቱ ኢኮን። ሰበት እሊቱ ህዩ፡ ድድ እሊ ቀራር እሊ ለሰወትነ” እት ልብል ሸርሐ። ምን መባጥር ሊብዩ እሊ ለተሌ ንቀጥ እግል ንፍሀም እንቀድር።

ሀ. ሰላም፡ አምን ወመስኩበት ቀር አፍሪቀ ለለሐዜ፡ ሙብቅያይ ደረር ለቡ መኔዕ እግል ለሓልፍ ወእግል ሐል ሰላም እግል ልድበእ እንዴ ቤለ ኢልትሻፊግ።

ለ. ሊብዩ እብ ሰበትለ እግል ዶር ኤረትሮፖ ዲብ ቀር አፍሪቀ ለከስስ ጋር ሐቆለ ዲብ ጃንዋሪ 2010 ለገብእ ሜርሐት እተሓድ አፍሪቀ እግል ልትረኤ እግል ምጅልስ አምን ረስሚ ስእልት ዐለት። ምናተ ሴምዓይት እዝን ኢረክበት። እዳረት አሜሪካ ህዩ እግል በዳሪት ሊብዩ እግል አፍሸሎት እብ ክሉ ሜዛነ ዲብ ምጅልስ አምን እንዴ ትከሬት፡ እግል ሰር እብ ሰላዲ እንዴ ትዛቤት ወእግል ሰር ህዩ እብ ጨቅጥ ዲብ ተአትፋርህ እግል ዛልም ቀራረ ሰዳይት ሐዜት እለ።

ሐ. ሐቴ አፍሪቃይት ደውለት ዲብ ረአስ ብዕደት አፍሪቃይት ደውለት፡ ክፋል ናይለ ኢዳድል ወኢቃኑናይ ቀራር መኔዕ ቀረሮት እግል ትግበእ ኢወጅብቱ ለዐለ። እብ ፍንቱይ ህዩ ዲብለ እግል ክምሰል ኤረትሮፖ ለቤለት መዋጥር መንጠቀት ቀር አፍሪቀ እግል አርህዮት እምበል ሕላሌ ዲብሎማስያይ ጸገም ለተአተላሌ ደውለት እግል ምንዐት ሻረኮት ለገብአት ዋይዲብ ቱ።

2. አሜሪካ

ወኪል አሜሪካ ዲብ ምጅልስ አምን ለዐለት ሰፊረት ሱዛን ራይስ፡ ቀራር 1907 ሐቆ ሐልፊ ዲብለ ሀበቱ ሸሬሕ፡ ክምሰል እሊ ለተሌ ትቤ፡

1. “ እሊ ቀራር እሊ እግል ልሕለፍ ለቀድረት እብ በዳሪት አፍሪቃ ቱ። ሰበት እሊ ፍገሪት ናይለ እተሓድ አፍሪቀ ለሐልፊዩ ቀራር እግል ልትበህል ቀድር። 2. “ምጅልስ አምን ሻፍገት ወመአበይ ንስዳር ኢነስአ።” 3. “ህደፍ ናይ እሊ ቀራር እሊ፡ ኤረትሮፖ እብ አሳስ ምጅልስ አምን ለጠልቡ አግቡይ መጋይስ እግል ትሸቁ እግል አትፋቀዶት ቱ።

4. “እብ ጀሀትነ፡ እት ቀደም ኤረትሮፖ መንገአት ክስትትተ ይእንብል። ዝያደት ዲብ መንጠቀት በናይ ወመስኡልየት ለለአረፊዕ ዶር እግል ትተልሂ ዲብ ቀደመ ፋዬሕ በክት ህለ።”

5. “እሊ ቀራር እሊ ዲብ መንጠቀት ቀር አፍሪቀ ሰላም ወመስኩበት እግል መዲድ ምን ህሌት እግልነ ንየት ዲኢኮን ምን ድመል ወብዕድ እንዴ ትበገስነ ኢቀረርናሁ።”

6. “አሜሪካ ምስለ እግል ሕርየቱ ወመግር ወጠኒ ረዱም ወክድ ለናደለ ሸዐብ ኤረትሮፖ ቱ ለትበጥር። ዲብ ምስተቅበል ምኑ ለንታከዩ ህዩ ብዙሕ ቱ።”